

19. 12. 2018

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Osoba blízká ve světle judikatury Ústavního soudu

Ústavní soud nálezem sp.zn. II. ÚS 955/18 ze dne 9.7.2018 zrušil usnesení Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje a usnesení Okresního soudu Plzeň, jimiž bylo porušeno právo stěžovatelky odepřít výpověď podle čl. 37 odst. 1 a vlastnické právo podle čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Přestože byla v posuzované věci uložena stěžovatelce pokuta ve výši 10.000,- Kč, je Ústavní soud dle své ustálené judikatury oprávněn meritorně přezkoumat i věci bagatelní povahy. Za důležitou zmínku stojí důvod, pro který Ústavní soud ústavní stížnost pro její bagatelnost neodmítl, kdy tento spočívá v přesahu zájmů stěžovatelky. Jednak tím, že pokuta jí byla uložena navzdory její argumentaci svým základním právem nevypovídat, jednak proto, že je dána potřeba ústavněprávně vyložit případnou kolizi mezi tímto základním právem a legitimním zájmem státu na objasňování a vyšetřování trestných činů.

Dle čl. 37 odst. 1 Listiny *„každý má právo odepřít výpověď, jestliže by jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké“*. Dle ust. § 100 odst. 2 trestního řádu *„svědek je oprávněn odepřít vypovídat, jestliže by výpovědí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojenci, manželu, partneru nebo druhu anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by právem pociťoval jako újmu vlastní“*. Podobně trestní zákoník vymezuje osobu blízkou.

Ústavní soud dovedl, že v případě, kdy mezi dotčenými osobami není dán vztah rodinný, *„jedná se o osoby blízké jen tehdy, existuje-li mezi nimi vztah citový, a to tak silný, že by újmu jedné osoby pociťovala druhá osoba jako újmu vlastní“*. Je tak na místě v každém posuzovaném případě pečlivě zkoumat, zda se o takový vztah skutečně jedná, neboť přátelství může v některých případech představovat stejně pevné anebo dokonce i silnější pouto, než je tomu u vztahů rodinných. Jak dále Ústavní soud konstatoval, intenzita přátelského vztahu je dána i podobností názorů a zastávaných hodnot, délkou jeho trvání, společnými zážitky, koníčky, zájmy a dalšími přáteli, profesní provázaností, bydlením v sousedství, vzájemným kamarádstvím dětí, společně tráveným časem apod.

„Pokud osoba, která má vypovídat jako svědek, odmítne vypovídat s tím, že by svou výpovědí mohla způsobit nebezpečí trestního stíhání osobě blízké a uvádí konkrétní okolnosti, ze kterých vyplývá velmi intenzivní vztah k osobě blízké, byť nejde o vztah rodinný, je povinností orgánů činných v trestním řízení, aby tato tvrzení vyvrátily. Pokud tak neučiní a uloží pořádkovou pokutu, porušují právo odepřít výpověď zaručené čl. 37 odst. 1 a vlastnické právo podle čl. 11 odst. 1 Listiny

základních práv a svobod.“

Závěr

Nepochybně se jedná o významné judikaturní závěry Ústavního soudu provedené shora citovaným nálezem, když i osoba nedefinovaná zákonem jako osoba blízká může zakládat tak silný citový vztah mezi dotčenými osobami (byť nejde o vztah rodinný), že i osoba v takovém postavení může oprávněně pociťovat újmu druhé osoby jako újmu vlastní.

Mgr. Martina Švestková,
advokátní koncipientka

[HSP & Partners advokátní kancelář v.o.s.](#)

Vodičkova 710/31
110 00 Praha 1

Tel.: +420 734 363 336

e-mail: ak@akhsp.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Průlomový postup Ústavního soudu ve věci práva na zákonného soudce a spravedlivý proces](#)
- [Limity přístupu k Ústavnímu soudu při ustanovení procesního opatrovníka](#)
- [Judikatura ÚS ve věci udělování státního občanství](#)
- [Nález Pl. ÚS 2/25: když Ústavní soud dokáže být skutečným ochráncem lidské důstojnosti](#)
- [Mobilizace ozbrojených sil v ČR a postavení odmítačů boje: právní analýza a návrhy legislativních úprav](#)
- [Zákaz změny k horšímu \(reformace in peius\) se neuplatní u nákladových výroků](#)
- [Make Důvodová zpráva great again](#)
- [Nález Ústavního soudu k privilegovanému postavení pohledávek státu v insolvenčním řízení](#)
- [Další „válka“ soudů - tentokrát o tarifní hodnotě ve věcech neoprávněných zásahů do osobnostních práv](#)
- [Pravý souběh funkcí - Ústavní soud vyjasnil otázku kogentních limitů smluvní volnosti](#)